

Pajzsmirigyhormon- fittség- dopping hatás?

Miért tanulságos a hízással küzdő világsztár sportoló esete?

Ronaldo Luís Nazário
"a fenomén"

Nem kívánok a bulvársajtó híreivel és ügyeivel foglalkozni és untatni a kedves Olvasót, azonban az alábbi elgonolkoztató történetet azért írom le, hogy segítsék, mielőtt az információk és gyakran fél-vagy dezinformációk öntik el az internetet. Az elmúlt hetekben futótűzként járta be a világsajtót, hogy teljes nevén Ronaldo Luís Nazário de Lima, aki kétszeres világbajnok, beceneve "El Fenomeno" ("a fenomén") bejelentette, hogy végleg felhagy a professzionális labdarúgással. Az okokat az újságírók találgatták és először a súlyos sérülések sorozatát említették, majd végül beismerték, hogy évek óta túlsúllyal, sőt elhízással küzdött. Ezért kapta az "El Gordo" („kövér ember”) nem éppen hízelgő másik becenevet. A világsztár beismerte, hogy évek óta van pajzsmirigybetegsége, az autoimmun eredetű csökkent pajzsmirigyműködést igyekeztek beállítani, de az nem járt kellő sikerrel. A helyzet az volt, hogy nem csak a TSH értéke volt magas, hanem az autoantitestek is. A helyzetét nehezítette az is, hogy allergiás betegsége (amely gyakran társul a pajzsmirigybetegséggel) miatt gyógyszereket szedettek vele, amelyek étváagnövelő hatása köztudott. Ennek ellenére nehezen lehet elképzelni, hogy a nyilvánvalón hozzáértő orvosok nem tudtak segíteni. Ismert ugyan, hogy több híres személyiség is szenvedett pajzsmirigybetegségben (J. F. Kennedy és idősebb G. W. Bush és sok híres színész is) és a kezelésük nem volt egyszerű. Ennek oka az volt, hogy a pajzsmirigy autoimmun gyulladása más betegséggel is társult (Kennedynek pl. mellékvese elégtelensége is volt!). Nyilvánvalónak tűnt a számomra, hogy egy 33 éves világsztár (aki nem számít öreg focistának!) rendkívül nehezen és sok hezitálás után juthatott egy ilyen döntésre, hogy a világsajtó előtt bejelentse pályájának végét.

Akkor mi lehet a rejtély kulcsa?

Az okok keresése során az egyik támpontom az volt, hogy Ronaldot több alkalommal vádolták meg dopping vétsséggel (a szervezetében doppingszernek tartott növekedési hormont, ún. GH-t mutattak ki). A másik az, hogy – erre korábbi írásaimban, válaszaimban gyakran

kitértem-, hogy az egyes hormonok befolyásolják a mások termelődését és hatásait egyaránt. A rejtély kulcsa a következő. Tudott dolog, hogy a növekedési hormonok (GH és IGF-1) nem csak a gyermekek növekedéséért felelősek, hanem a felnőttekben fizikai és szellemi teljesítményfokozók is (ún. dopping hatású készítmények). Kiderült, hogy a pajzsmirigy hormonjának adagolása során megemelkedik a szervezetben a GH szint, amely hozzájárul a betegek közérzetének gyors javulásához, a fitt állapot létrejöttéért. Ez a jelenség azonban az élsportban azért veszélyes, mert a dopping ellenőrzések során nem tudják eldönteni, hogy a többlet GH mennyiséget kívülről vitték-e be (tehát az egyén csalt-e?) vagy az esetleg más gyógyszer hatásának a következménye.

Mi volt a sportolót érintő betegség kialakulásának mechanizmusa? A családjában több egyénnek volt autoimmun betegsége. Nála már – sajnos későn – vették észre, hogy az autoimmun gyulladás a pajzsmirigyének jelentős részét károsította, ezért csökkent működés ún. hipotireózis alakult ki. Ennek következtében növekedett a testsúlya, az addig gyors játékos fizikailag és szellemileg is lelassult. Ráadásul az allergiás betegsége miatt alkalmazott gyógyszertől (anti-hisztamin készítmények, amelyeket nálunk is szednek a betegek!) növekedett az étvágya és tovább hízott (hiába csináltak különböző „csoda” diétákat). A megoldás egyszerűnek tűnt. El kell kezdeni a pajzsmirigyhormon bevitelét, majd a dózis növelését. Valóban az állapota fokozatosan javult, szinte testépítő egyénnek tűnt (2. ábra). Később a dopping ellenőrző hivatal azt jelezte, hogy stimuláló hatás alatt áll, mivel a GH és IGF-1 jelentős mennyiségben mutatták ki a szervezetében (3. ábra). Ezzel az ördögi kör bezárult! „A lenni vagy nem lenni” drámai kérdés így hangzott: egészségesen élni, gyógyulni vagy küzdeni a doppingvádakkal szemben? A történetnek sok tanulsága van számunkra, amelyekből csupán néhányat szeretnék kiemelni:

- Az élsportolóink számára az eset komoly figyelmeztetésül szolgál a dopping ellenőrzések miatt!
- A pajzsmirigy hormonjai nem csak a kiesett funkciót pótolják, hanem mind szellemi, mind fizikai értelemben stimuláló, doppinghatásúak, hozzájárulnak a minél korábbi fitt állapot kialakulásához.
- Az egyes hormonok befolyásolják a másik képződését, lebomlását és hatásait. Ezt azért említem meg, mert több alkalommal kérdezik tőlem, hogy ennek vagy annak a készítménynek van-e hatása más hormon hatására. A példa is azt mutatja, hogy igen, vannak ilyen kölcsönhatások.

- A csökkent pajzsmirigy működése elhízáshoz vezet. Ez a folyamat lehet fokozatos és viszonylag gyors is. Jellemző, hogy a beteg viszonylag kevés ételt fogyaszt, diétázik és ennek ellenére nem tud fogyni. Ilyenkor a legkülönbözőbb diétával kínozzák magukat, pedig a megfelelő kezeléssel a testsúly fokozatosan redukálható. Az elhízás gyakorta fokozott szőrnövesssel is társulhat, mivel a zsírszövet aktívan vesz részt a hormontermelésben és elősegíti nőkben a szőrnövekedést (férfias típusú szőrösödés). A legújabb adatok azt mutatják, hogy már a kezdeti lappangó szakaszban, az ún. „szubklinikus hipotireózisban” vannak klinikai tünetek. Mi az a szubklinikus hipotireózis? Ilyenkor még nincsenek markáns tünetek, a betegség csak enyhe formában jelentkezik (elhízás, emelkedett koleszterin szint, fáékonyság, feledékenység, hajhullás, menzesszavarok, terméketlenség stb.) A TSH és az antitestek szintje emelkedett. Fontos, hogy az antitestek szintjének emelkedése megelőzi a TSH szintjének növekedését és a tünetek fellépését. Ebben a stádiumban a folyamat megfékezhető, később – miként azt a példa is mutatta – a gyógyulási esélyek kisebbek.